

so tako vedno hoteli kot posebna kasta veljati. Zaradi tega nimamo Slovani povoda se žalostiti, če se liberalni Nemci ločijo od veleposestnikov. Če veleposestniki nehajo podpirati Nemce, pa je neha tisto nemško prvenstvo, posebno ker že židje obračajo Nemcem hrbet.

V narodnogospodarskem oziru veleposestniška kurija ne bode ugodno uplivala, a je upati, da se jej bodo vse stranke jele odločno upirati, ko ne bodo več z veleposestniki tako tesno zvezane in bodo videle, da zastopniki veleposestva ne poznajo drugih kakor svoje stanovske koristi. Razpor, ki se začneja v nemški liberalni stranki, utegne biti velikega pomena za daljni politični razvoj v naši državi.

Politični pregled.

Volitve na Koroškem. — Slovenci so na Koroškem v kmetskih občinah zmagali s tremi kandidati, poleg tega je pa še jeden konservativni Nemec voljen s slovenskimi glasovi. Nemški konservativci niso dosegli prav nobenega uspeha. Jedino jeden šmohorski mandat so dobili, pa le s pomočjo Slovencev. Nemška konservativna stranka na Koroškem nima najmanjše opore. Duhovščina pri koroških Nemcih tudi nima upliva. Za škofov pastirski list se ljudje niso nič zmenili. Slovenci nimajo od kompromisa s konservativnimi Nemci nobenega dobička. Da niso sklenili kompromisa, bili bi v šmohorskem okraju zmagali najbrž z dvema slovenskima kandidatom, kajti Nemcev ni dosti prišlo volit. V beljaškem volilnem okraju so zmagali narodni Nemci. V tem okraju sta od konservativne strani bili postavili za kandidata jednega Slovence in jednega Nemca. Ta dva kandidata sta propala, ker nobeden Nemec ni konservativno volil.

Volitve na Štajerskem. — V kmetskih občinah voljeni so vsi slovenski kandidati. Manjšo srečo so pa imeli nemški konservativci. Nadejali so se, da pridobe še kak mandat, a je prišlo drugače. Zgubili so dva mandata. V graški okolici je zmagal konservativni kmet Kaltenegger le še z naznatno večino, dočim je dosedaj vselej bil voljen z ogromno večino. Če se tudi veliko govori in piše o napredku katoliške ideje, vendar na Koroškem in Štajerskem ni nič napredovala.

Primorsko politično društvo »Edinost« je na občnem zboru, vzprejelo naslednje resolucije: I. Politično društvo »Edinost«, zbrano na občnem zboru dne 30. avg. 1896, obžaluje, da c. kr. vlada na mnogobrojne pritožbe in prošnje v teh zadnjih letih — kakor bi bila dolžna — ni niti za korak premenila sistema vladanja, koji sistem zaprečuje hrvastko-slovenskemu narodu v Primorju vsaki napredek v jezikovem pogledu, a preti celo samemu obstanku narodnosti ter dopušča stanje, ki se uprav neznosno, kakor kaže najnovejši slučaj v Lošinu. II. Politično društvo »Edinost« pričakuje, da bode c. kr. vlada povodom predstojećih volitev v državni zbor strogo vršila zakon ter da kmečkemu prebivalstvu omogoči svobodo volitev s tem, da v občinah, kjer so kmečke združene z mestnimi, ustanovi volilne sekcije na pristopnejih krajih izven mest. III. Politično društvo »Edinost« pričakuje, da se bodo Hrvati in Slovenci v Primorju povodom predstojećih volitev borili z vsemi silami, da si izvolijo svojih narodnih zastopnikov in da pokažejo s tem, da so Goriška, Trst in Istria njihova last, a oni da niso barbari, koje treba zaustaviti na Alpah, kakor je bilo tako objavljeno na skupščini političnega društva italijanskega, obdržavani v Lošinu dne 20. junija 1896. IV. Politično društvo »Edinost« smatra za neobhodno potrebno, da se vsi narodni zastopniki iz Dalmacije, Istre, Trsta, Gorice, Kranjske, Štajerske in Koroške v

bodočem parlamentu združijo v jeden klub v obrambo narodnosti in za gospodarski prospek. V. Z ozirom na to, da se imajo skoro vršiti volitve za državni zbor, nalaga se odboru političnega društva »Edinost«, da v Trstu čim preje sestavi centralni, v pokrajini pa krajne volilne podobore. VI. Občni zbor političnega društva »Edinost« je vsprejel nastopno resolucijo na željo navzočih okoličanov tržaških: Sedanja uprava tržaške okolice in njena odvisnost od mesta je škodljiva prebivalstvu te okolice. Za duševni in gmotni napredek je torej neobhodno potrebno, da se da prebivalcem tržaške okolice samostojnost v opravljanju občinskih zadev.

Dr. Lueger — nasprotnik Slovanov. — Te dni je bil na Dunaju neki shod delavcev, da so se posvetovali o zavarovanju proti nezgodam. To zborovanje je bilo v dvorani mestne hiše. Podžupan dr. Lueger je pa dvorano prepustil delavcem le s pogojem, da se bode na shodu le nemški govorilo. Tako postopa tisti dr. Lueger, katerega bi radi nekateri naredili za prijatelja Slovanov. To je pač jasan dokaz, da so dunajski krščanski socijalisti v narodnem oziru nemški nacijonaleci. Kdor dela mej krščanskimi socijalisti in nemškimi nacijonaleci kak razloček, vedoma ljudi slepi.

Krščanski socijalisti in mali obrtniki. Dr. Lueger je obetal, da se bodo vsa večja dela nadrobno oddajala, da jih bodo mogli prevzemati mali obrtniki, ko je agitiral za svojo stranko. Sedaj je dr. Lueger dunajski podžupan, v resnici le on vodi županske posle. Zadnje dni se je razpisala oddaja nekega večjega dela, a vkupe. V mestnem zboru je nekdo zaradi tega interpeloval in podžupan dr. Lueger mu je odgovoril, da tehnični oziri zahtevajo, da se dela vkupno oddajajo. Odgovor vreden vsacega židovskega liberalca.

Krščanski socijalizem in delavci. — V josefstadtskem okrajnem zastopu na Dunaju sede sami krščanski socijalisti. Nekdo je bil tako najiven, da je v tem zboru predlagal, naj bi se delalo na to, da se grade hiše za delavska stanovanja. Ta predlog je pa te krščanske može močno vznemiril. Vsi so zatrjevali, da so na Dunaju stanovanja še mnogo prepoceni in taci delavskih hiš ni potreba. Potem bi hiše dosti ne nesle. Gospodje so namreč vsi hišni gospodarji. Iz njih govorov je bilo posneti, da se takoj odpovedo krščanskemu socijalizmu, ako bi krščanskosocijalna stranka hotela skrbeti za ceneja stanovanja. Videlo se je, da je na Dunaju krščanski socijalizem se le v toliko ukoreninil, kolikor ljudje od njega pričakujejo dobička. Drugače so pa tistega mnenja, kot so bili poprej, ko so liberalce volili.

Italija. — Mir mej abesinskim kraljem Menelikom in Italijo je baje sklenjen. Menelik je zahteval 2 milijona lir kot odškodnino za vzdržavanje laških ujetnikov. Mir se je sklenil s posredovanjem Rusije. — Dne 20. septembra je Italija običajno slovesno praznovala obletnico prisvojenja Rima. Kralj Umberto je na brzojavko podžupana rimskega poudarjal v svojem odgovoru nerazdružljivost Rima od naroda in dinastije.

Turčija. — Proti zdivjanostim v Turčiji zlasti v Carigradu je nastopila Anglija kaj resno. Lotila se je dela, da naj bi se pereče turško vprašanje rešilo s tem, da se odstavi sultan. Angleški listi so minoli teden sila ostro pisali proti Turčiji in odločno zahtevali resnih korakov proti turški upravi, čez toliko grozovitostij se ne more izvršiti v največjem boju, ki bi morebiti nastal vsled Turčije mej vevlastmi, kakor se jih dogaja sedaj pod turško vladjo. Računali so pač Angleži pri vsem tem, da jih bodo podpirale tudi druge vevlasti zlasti Rusija. Ker se pa Rusija, Avstrija in druge vevlasti niso odzvale napominanemu odločnemu predlogu Angležev, da naj bi se Turčije z vso resnobo prijele, je tudi Anglija odjenjala, ker se na svojo pest ne upa ničesar storiti. Da na se niso vevlasti pridružile Angliji, je vzrok to, da Angliji noben ničesar ne zaupa, ker je presebična in bi najbrže za to upozorila kako komedijo v Turčiji, da bi sama imela od vsega kak dobiček. Na vresničitev nakan Anglije je bil

sultan glasom poročil popolnoma pripravljen. Na njegovo povelje je bilo vse pripravljeno, da se na dano znamenje začne splošno klanje Evropecev. Sultan je baje izjavil, da se morajo pokončati kristijani in razrušiti cel Carigrad, če se tuje brodovje prikaže v Dardanelah. — Velevlasti morajo pač skupno nastopiti in narediti konec neznosnim razmeram v Turčiji.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Hišni kanali, greznice.

§ 60. 1.) Pri novih stavbah ob že kanaliziranih cestah je hišne kanale napeljati v mestne kanale. To velja tudi o že obstoječih hišah, v kolikor je po dotičnih cestah kanalizacija že izvršena.

2.) Pri novih stavbah ali napravah, ki so toliko kakor nova stavba, je tam, kjer še ni mestnih kanalov, za odvajanje nesnage do greznice napraviti kanal, ki mora biti nepremočen, imeti ne pod $0.30 m^2$ v prerezu in biti narejen s kar največjim padcem.

Te kanale je kar najbolj oddaljene od vodnjakov izpeljati ter jih tako narediti, da se v hiši sami ne more lahko priti do njih; takšne kanale napeljati pod stanovanji praviloma ni dopuščeno. Kadar pa bi se takšna naprava izjemoma dovolila, tedaj je pri kanalih, kakor tudi pri napeljanih ceveh unanji obseg obzidati z $0.15 m$ debelo betonsko plastjo, in so v takšnih progah vlažni ali preiskovalni preduhi tako narediti, da je napeljava dotičnega kanala in dotičnih cevij vsak čas zunaj stanovanj dostopna.

Hišni kanali morajo biti narejeni v okrogli obliki, tako da ne propuščajo vode, pri čemer je dopustno uporabljati beloprstni cevi, kjer je na razpolaganje voda za izplakovanje. Na primernih mestih morajo imeti kanali odprtine za snaženje. Kjer pa ni vode za izplakovanje, tam je napraviti prolazne hišne kanale, kadar ni mogoče, jih čistiti z glavnega kanala.

Greznice za fekalije, gnojnice ali pomije je napraviti z nepremočnimi zidanimi stenami in z nepremočnim dnom. Iste je, kolikor je največ možno napravljati oddaljene od vodnjakov in o njih krajni legi je razsoditi stavbinskemu oblastvu vpoštevaje sosedne razmere.

Držati se je načela, da greznice naj ne sezajo do sosedove meje. Kadar bi se temu ne moglo ogniti, zatlačiti je greznico proti sosedovi meji s plastjo ilovice, da se osami.

Padovinske vode in vode na prebitek od vodnjakov je tam, kjer ni kanalizacije, ali kjer jih ni možno drugače odvajati, napeljati v ponikovalne jame.

Kadar obstoječe greznici ne zadostujejo gorenjim prepisom, tedaj sme stavbinsko oblastvo ukazati, da se po njih iz zdravstvenih ozirov prenarede v primerni dobi.

Napuščene ali prizidavne stavbe balkoni itd.

§ 61. Stavbe, ki prikrajšujejo cestno širino, brez posebnega dovolila niso dopuščene. Praviloma je zatorej prepovedano napravljati čez stavbinsko črto napušč, ven molečo stavbo s stebri ali oporami, dalje zagrade, varovalne kole, predložne ali proste stopnice, kakor tudi ven moleče izložnice. Da se napravi risalit širok $0.15 m$, se sme na cestah, ki imajo $12 m$ ali več širine, praviloma dopustiti.

Podzidovi z všteti morebitnimi dekoracijami in portali pri pritličnih prostorih smejo $0.15 m$ čez stavbinsko črto ven moleti, vendar ne smejo ti podzidovi na nobeni točki presežati višine $1 m$. Za to, da se podzid ven pomakne ali poviša na to mero, treba je dovolila stavbinskega oblastva.

Odprti balkoni ali galerije na podstavah so dovoljeni, vendar ne smejo nič več nego $1.20 m$ do vnanje strani ograje ali prislona čez pročelje ven moleti. Pomoli potrebujejo posebnega dovolila in morajo se v vsakem nadstropju z zidovjem po vesilih zvezati. Isti se smejo napravljati po ulicah, ki so najmenj $12 m$ široke, toda morajo biti najmenj $3 m$ od sosedne hiše oddaljeni in ne smejo nad $1.2 m$ ven moleti.

Balkoni morajo ležati na železnih ali kamenitih nosilcih ter imeti železne ali kamenite ograje. Nadstreški, zaveze, balkoni in pomoli morajo biti narejeni v toliki višini, da prehod na cesti ali trotoarji ni prikrajšan.

Kadar se pri naoglednih predalnikih, štacunskih izložnicah itd. popravijo koloturne oboknice, se morajo iste kolikor mogoče brez hrupa zapirati in odpirati.

Dimniki.

I. Občna določila.

§ 62. Za dimnike brez izjeme velja določilo, da mora bitiv sak les najmenj $0.15 m$ in za debelost strešne opeke od svetle odprtine dimnikove oddaljen ter ostati popolnoma osamljen. Glave je dimnikom narejati z malim napuščem.

Zidovje dimnikov mora najmenj $1 m$ na gorenji strani merjeno — moleti nad strešno ploskev in biti najmenj $0.15 m$ debelo. To zidovje napraviti je — pričeni $1 m$ pod streho — z dobro namočene opeke in zamete iz finega portlandskega cementa. Od podstrešnega pomosta dalje naj je tudi od zunaj ometano in zamazano.

Dimnike postavljati na bruna ali, če se dimniki poševno potegnjeni, na lesovje, kakor tudi vzdavati les v dimnikov zidovje, je kar najstrožje prepovedano. Pri poslopjih, ki stoje neposredno ob javnih prometnih ploskvah, je dimnike postaviti tako, da ne mole čez strešno ploskev, ki je obrnjena proti prometni ploskvi.

II. Posebna določila.

a) Prolazni dimniki.

Prolazni dimniki morajo imeti v svetlem najmenj $0.45 m$ v kvadratu. Pri večji višini jih je v zgornjem delu z železnimi obroči in z vertikalnimi šinami zvezati.